

Projectplan: Concretisering brede welvaartsbenadering in het arbeidsmigratiebeleid

Aanleiding en doelstelling

Brede welvaart is een alternatief voor het bruto binnenlands product (bbp) en is een maat voor de kwaliteit van leven in het hier en nu, rekening houdend met de invloed hiervan op de kwaliteit van het leven in de toekomst en elders in de wereld. Het kabinet heeft eerder aangegeven de toegevoegde waarde van brede welvaart als integrerend denkkader en instrument voor beleid te onderschrijven en concrete stappen te willen zetten op de integratie van brede welvaart in de beleids- en begrotingscyclus.¹ De planbureaus ontwikkelen een kernset van bredewelvaartsindicatoren, maar de doorontwikkeling daarvan zal nog zo'n vier jaar in beslag nemen. In 2021 bepleitte de Adviesraad Migratie in het advies '[Naar een brede welvaartsbenadering in het arbeidsmigratiebeleid](#)' om brede welvaart ook als uitgangspunt te nemen voor het arbeidsmigratiebeleid voor personen van buiten de EU. In de adviezen '[Zorgvuldig arbeidsmigratiebeleid](#)' en '[Realisme rond Richtgetallen](#)' heeft de adviesraad hieraan een eerste concrete invulling gegeven.

Het ontbreekt echter nog aan een meer omvattend, integraal afwegings- of toetsingskader om verschillende vormen van arbeidsmigratie te beoordelen op basis van de effecten op brede welvaart. Een dergelijk afwegings- of toetsingskader zou kunnen worden benut om te bepalen welke vormen van arbeidsmigratie moeten worden gefaciliteerd. Het afwegings- of toetsingskader zou onder meer een rol kunnen spelen bij de vraag onder welke condities de vraag van specifieke sectoren naar arbeidsmigranten van buiten de EU moet worden gefaciliteerd. Het kan tevens worden benut om te toetsen of de huidige criteria in de Kennismigrantenregeling (i.h.b. het salariscriterium) voldoen om talent aan te trekken dat kan bijdragen aan de brede welvaart. Het kader kan ook behulpzaam zijn bij de beantwoording van de vraag welke rol (arbeids)migratie kan of dient te spelen bij het realiseren van brede welvaart op langere termijn, in samenhang met de vergrijzing van de bevolking.

De adviesraad wil advies uitbrengen over arbeidsmigratie en brede welvaart. De precieze vraagstelling zou als volgt kunnen luiden: **"Hoe zou een afwegings- of toetsingskader om arbeidsmigratie te beoordelen op de effecten op brede welvaart concreet eruit kunnen zien?"**

Er zijn raakvlakken met de taak van de [Staatscommissie demografische ontwikkelingen 2050](#) om te adviseren over de maatschappelijke gevolgen van demografische ontwikkelingen, in het bijzonder van vergrijzing en migratie, tegen de achtergrond van de brede welvaartsbenadering. Het is daarom van belang om te zorgen dat het advies van de adviesraad zoveel mogelijk complementair zal zijn met dat van de Staatscommissie. De adviesraad zal dan ook de strekking en reikwijdte van haar advies afstemmen met de Staatscommissie om overlap dan wel strijdigheid tussen haar advies en dat van de Staatscommissie te voorkomen.

Indicatoren brede welvaartsbenadering in het arbeidsmigratiebeleid

De adviesraad wil laten zien hoe het begrip brede welvaart kan worden geconcretiseerd om te kunnen worden toegepast op arbeidsmigratie. Welke componenten van brede welvaart zijn hiervoor het meest relevant, welke indicatoren kunnen daarvoor worden gebruikt en op welke wijze kunnen deze indicatoren tegen elkaar worden afgewogen? Hierbij dient het, in lijn met de [CBS-monitor brede welvaart](#), zowel te gaan om brede welvaart 'hier en nu' als brede welvaart 'later' en 'elders'.

---

¹ Brief aan de Tweede Kamer van de Minister van EZK en de Ministier voor BHO d.d. 18 mei 2022. Brief aan de Tweede Kamer van de Ministier van Financiën d.d. 5 juli 2022 (Kamerstuk 35 925 nr.W).

Het afwegings- of toetsingskader voor arbeidsmigratie zal in ieder geval de volgende bouwstenen omvatten:

1. De bijdrage van het werk dat arbeidsmigranten (gaan) verrichten aan de brede welvaart in Nederland (zowel nu als in de toekomst)
2. De effecten van de komst van arbeidsmigranten (onafhankelijk van het werk dat zij doen) op de brede welvaart in Nederland (zowel nu als in de toekomst)
3. De effecten van arbeidsmigratie op de landen van herkomst van de arbeidsmigranten.

Voor elk van deze bouwstenen zal een aantal indicatoren worden opgesteld voor de (positieve of negatieve) bijdrage aan verschillende dimensies van de brede welvaart. Deze zullen bijvoorbeeld worden ontleend aan bestaande initiatieven op dit terrein, zoals de Monitor brede welvaart van het CBS. Tevens zal lering worden getrokken uit de ervaringen met arbeidsmigratiebeleid van enkele andere landen, bijvoorbeeld Duitsland en Canada. Ten slotte zal een afweging worden gemaakt of de voorkeur uitgaat naar een puntenstelsel, waarbij in beginsel een geaggregeerde score kan worden berekend, of een kleurcode (bv. groen-geel-rood). De concrete uitwerking en toepassing hiervan is uiteraard aan de politiek en beleidsmakers.

Onderzoeksaanpak

Verschillende methodes en onderzoekstechnieken worden in dit proces gebruikt. Behalve een literatuurstudie zullen ook (interne en externe) inspiratie-sessies en toetsingsgesprekken met experts plaatsvinden. Daarbij kunnen dan bijvoorbeeld (concept)redeneerlijnen of bevindingen (deelopbrengsten) worden getoetst. Daarnaast wordt nog gedacht aan het houden van interviews, het organiseren van workshops en werkbezoeken.

Er zal daarbij ook nadrukkelijk de samenwerking met andere partijen worden gezocht. Met de SER is al overleg geweest en gesproken over samenwerking. Ook is meerdere keren gesproken met de Staatscommissie Demografische Ontwikkelingen. Het CPB heeft ook migratie als thema op zijn werkagenda staan, waarover meerdere keren overleg is geweest met de adviesraad.

De betrokken departementen J&V, SZW, EZK zullen op de hoogte worden gehouden over de voortgang en kunnen ook inhoudelijk bijdragen.

Planning kennisproduct

Uitgangspunt is een adviesrapport dat in voorjaar 2024 wordt gepubliceerd. Daarnaast kunnen gaandeweg 'tussenproducten' worden uitgebracht met als doel de bewustwording over het concept van de brede welvaartbenadering verder te laten groeien en op die manier aandacht te krijgen voor het eindrapport. Denk hierbij aan bijdragen aan (politiek/bestuurlijke/maatschappelijke) debatten en discussies, publicatie van deelresultaten, combineren van kennis en informatie met andere kennis-, advies- en onderzoeksinstellingen etc.

In december 2023 is de publicatie van het tussenproduct "*Verkenning - Arbeidsmigratie: Oplossing voor economie en demografie?*" voorzien.

Contactpersoon: Lambert Obermann l.j.obermann@adviesraadmigratie.nl